

**Feladatlapok könyvtárhasználati órákra és
könyvtárban tartott szakórákra**

Hucskó Erzsébet
könyvtárostánár
Hajós Alfréd Általános Iskola
Gödöllő

Helyzetelemzés

A gödöllői Hajós Alfréd Általános Iskola könyvtárában kb. 7600 kötet könyv található, sajnos az állomány nagyobb része eléggé elavult. A könyvek egy tanteremben kaptak helyet, ahol négy asztalnál kényelmesen 24 tanuló tud leülni. Az ennél nagyobb létszámú osztályokkal vagy két csoportban dolgozunk, vagy a legváltozatosabb trükköket kell bevetni, hogy minden gyerek dolgozni tudjon. A fizikai adottságok miatt elsősorban csoportmunkában tudom a tanulókat foglalkoztatni. A csoportalakítás a 2. és a 3. évfolyamon spontán, később, amikor már jobban ismerem a gyerekeket: irányított. Iskolánk diákjai két épületben tanulnak. A Török Ignác úti „kisiskolában” az 1-3. évfolyam jár, a többiek a Légszesz úti épületegyüttesben vannak. A Török Ignác úton is van egy kis könyvtárszoba, amely közös használatú az igazgatóhelyettesi irodával. Itt egy könyvtár speciálkollégium végzettséggel rendelkező tanítónő heti két órában biztosítja a kölcsönzést. Az 1. osztályos kisdiákok csak itt ismerkednek a könyvtárral, 2. osztálytól kezdve jönnek fel a kb. 10 perces távolságra található főépületbe könyvtári foglalkozásra. A „nagykönyvtárban” egyedül dolgozom, végzettségem magyar – történelem - könyvtár szakos tanár. A könyvtárhasználati órákat minden évfolyamon a magyarórák terhére tartom, illetve az általam helyettesített órákon. Ebben a tanévben fordult először elő, hogy az informatikaóra keretében tartottam könyvtárhasználati órát.

A bemutatandó foglalkozások

Az elkövetkezőkben néhány feladatlapon keresztül azt szeretném bemutatni, hogyan folynak nálunk a könyvtárhasználati órák, illetve a könyvtárra épülő szakórák. Feladatlapon, óraleírásokon keresztül szeretném bemutatni a legelső órát, amin a 2. osztályosok részt vesznek, a legutolsó órát, amin a 8. osztályosok. Nagy súlyt fektetek a kézikönyvtár használatára, tehát több ilyen feladatlapot, óraleírást is bemutatok. A könyvtárban tartandó szakórák közül egy 5. osztályos történelemóra, egy 6. osztályos irodalomóra és egy 4. osztályos környezetismeret-óra anyaga olvasható itt.

Fontos, hogy a legtöbb könyvből csak egy példány van a könyvtárban, tehát komoly szervezést igényel, hogy minden csoport dolgozni tudjon, de még eddig mindig megoldható volt.

Feladatlapon, óraleírások

A 2. osztályosok ekkor találkoznak először velem. A foglalkozás Benedek Elek két meséjére épül: a Dolgozz, macska és A bujdosó macska. Az interneten található macskás képek közül egyet kinyomtatok, négy példányban fénymásolom, szétvágom hét darabra, és egy borítékban minden csoport asztalára odateszem. Amikor a feladatlapon egy-egy kérdésre a csoport helyesen válaszolt, a borítékból kiveheti a kép egy-egy darabkáját, végül megvan az egész kép.

A feladatlapon a következő:

1. Keressétek meg a *Mesés szókincs* című könyvben, mit jelentenek a kend és a tereferél szavak! Írjátok le, hányadik oldalon találtátok meg!
2. Nézzétek meg a *Népmeseszótárban*, mit jelentenek a góc és az orsó szavak! Írjátok le, hányadik oldalon találtátok meg!
3. Tudjátok, melyik közmondás mit jelent? Húzzátok össze a közmondást és a jelentését!

Mindig talpra esik, mint a macska.	nagyon kicsi
Akkora, mint a macska ökle.	bajba került
A macska is tejjel álmodik.	mindig feltalálja magát
Csillog a szeme, mint a macskáé.	nagyon vágyik valamire
Benne van, mint a macska a dézsában.	nagyon fényes a szeme

4. Keressétek meg a *Szólások* című könyvben, mit csinál az, aki Macskamosdást végez!
.....
.....

5. Keressétek meg a *Szóbúvár* című könyvben, milyen ember a rest és a serény!

Rest: .....

Serény: .....

6. Igaz – hamis állítások

- az asszony megígértette az urával, hogy soha meg nem veri
- nagyon szorgalmas volt az asszony
- az ember a macskát egy fához kötve verte meg
- a mese végére nagyon szorgalmas lett az asszony
- az asszony hiába panaszkodott az apjának, visszakergette az urához

7. Rakjátok sorba az eseményeket!

- a szegénylegény megelégelte a felesége lustaságát
- a szegénylegény és a gazdag leány összeházasodtak
- a szegénylegény megverte a macskát
- az asszony már dolgozott
- a macska a verés ellenére sem dolgozott

Már ekkor elkezdünk egészen apró lépésekben foglalkozni a kézikönyvekkel. A többi feladatlap pedig a szövegértést szolgálja. Az óra második részében A bujdosó macska című mese feldolgozása csak a játékos szövegértés jegyében zajlik. Minden gyerek húz egy lapot, amelyen a mese egy szereplőjének a neve található. Amikor a felolvasásban oda jutok, hogy az általa képviselt szereplő is útnak indult, neki is el kell indulnia, majd a megfelelő résznél visszaülnie a helyére. A gyerekek nagyon élvezik az óra első felében a feladatokat, azt, hogy egyre nagyobb szelete van meg a képnek, illetve a második részben – amikor már fáradtabbak – a mozgást. Végül színesben is megkapják a macskaképet.

A következő feladatlap 3. osztályosok számára készült. A kézikönyvek használatát gyakoroljuk az osztály képességeitől függő tempóban. Az óra elején megbeszéljük, mi a különbség a lexikon és az enciklopédia között, melyikben hogyan kell keresni. A feladatokra adott válaszokat a tanulónak a füzetükbe kell írni vázaltszerűen, de sokszor csak szóban megbeszéljük, mit találtak. A viszonylag sok feladatot, kézikönyvet az indokolja, hogy mindenki tudjon legalább egy könyvben keresni. Általában a páros munkát szoktam nekik javasolni. Az óra végén mindig megbeszéljük a megoldásokat.

1. csoport

- Keressétek meg a Mini enciklopédiában, mit tudhattok meg a virágokról és a színekről!
- Keressétek meg a Usborne gyermekenciklopédiában, mit ír az írásról és a könyvekről!
- Keressétek meg a Képes gyermekenciklopédiában, mit tudhattok meg a csontvázról!
- Keressétek meg a Szókinctárban a nemes, kifestő szavakat!
- Keressétek meg a Szóbúvárban az elszontyolodik és a nyáj szavakat!
- Keressétek meg a Tudás enciklopédiájában az állatok viselkedéséről szóló részt!
- Keressétek meg a Képes diálexikonban szárzúzó szót!
- Keressétek meg az Akadémiai kislexikonban a Nemes Nagy Ágnesről szóló részt!
- Keressétek meg a Nobel-díjasok kislexikonában, milyen tudományágban kapott Nobel-díjat Shaw!
- Keressétek meg a Képes bibliai lexikonban a kánai menyegző, a halász szócikkeket!

A többi csoport is ugyanezekben a kézikönyvekben keres, csak mást.

A 4. évfolyamosoknál a helyesírási kézikönyvekkel való ismerkedés mellett a tanítónokkal közösen nagyon fontosnak tartjuk a magyar szólás-és közmondáskincs minél szélesebb körű megismertetését a gyerekekkel. A négy csoport egy-egy állathoz kapcsolódó szólásokkal, közmondásokkal foglalkozik: bagoly, majom, kígyó, hal. A tanulók számára javasolom a páros munkát, és azt követően a csoportos megbeszélést. Az óra elején megbeszéljük frontálisan, hogyan lehet ezekben a könyvekben keresni. Miután itt nagyon fontos a betűrend, figyelmet fordítok arra is, hogy a nálunk éveken keresztül alkalmazott NYIK helyesejtési gyakorlatának megfelelően átismételjük az abc-t is. Óriási élvezettel keressétek a könyvekben, nagyon sok tanuló ez után az óra után szabadidőben is ezeket a könyveket olvasgatja a könyvtárban.

I. csoport

1. Keressétek meg a Magyar szólások és közmondások című könyvben, mit jelentenek a következő szólások, és röviden írjátok is le!
  - Bagoly a képe, sólyom a szeme.
_____
  - Bagolyhoz kapván elszalasztotta a sólymot.
_____
  - A baglyokkal huhogass, a verebekkel csiripelj!

- A bagoly is a fényre néz.

- Néha a baglyot nagyobbra becsülik a sólyomnál.

---

2. Keressétek meg a Közmondások című könyvben, mit jelent A sólyommadárnak nem lesz galamb fia közmondás!

---

3. Keressétek meg a Közmondástárban A bagoly is azt gondolja, hogy sólyom az ő fia! Írjátok le két másik közmondást, amelynek a jelentése megegyezik ezzel! (Jele a szócikkben: R)

---

4. Keressétek a Magyar szólástárban három kutyás szólást, és írjátok is le a szólást és a jelentését!

---

5. Kössétek össze a szólást, közmondást a jelentésével! Nem használhattok semmilyen könyvet!

Kerüli, mint farkas a kutat.

ravaszkodik, hízeleg

Rókával bélelt.

fél tőle

Szemtelen, mint a tarka varjú.

tiszteletlen, pimasz

Felköti a nyulak bocskorát.

gyáva

Aligha nyúl nem volt az apád.

ravasz

Farkát csóválja mint a róka.

elfut

II. csoport

1. Keressétek meg a Magyar szólások és közmondások című könyvben, mit jelentenek a következő szólások, és röviden írjátok is le!

- Olvasva megy a majmok között.

- Úgy ül, mint majom a köszörűkövön.

- Tudja a majmot vezetni.

- Kimutatja a majom a menyasszonyságát.

- Most ugrik a majom a vízbe!

---

2. Keressétek meg a Szólások című könyvben, mit jelent a megjátssza a bazári majmot szólás!

---

3. Keressétek meg a Közmondástárban A majomnak is szép a maga fia! Írjátok le két másik közmondást, amelynek a jelentése megegyezik ezzel! (Jele a szócikkben: R)

---

4. Keressétek a Magyar szólástárban három kutyás szólást, és írjátok is le a szólást és a jelentését!

---

5. Kössétek össze a szólást, közmondást a jelentésével! Nem használhattok semmilyen könyvet!

Kerüli, mint farkas a kutat.

ravaszkodik, hízeleg

Rókával bélelt.

fél tőle

Szemtelen, mint a tarka varjú.

tiszteletlen, pimasz

Felkőti a nyulak bocskorát.

gyáva

Aligha nyúl nem volt az apád.

ravasz

Farkát csóválja mint a róka.

elfut

III. csoport

1. Keressétek meg a Magyar szólások és közmondások című könyvben, mit jelentenek a következő szólások, és röviden írjátok is le!

- Erőtlen, mint a bőre hagyott kígyó.

- Kígyó nyomát vizsgálja a kősziklán.

- Kígyó kígyót eszik, hogy sárkány lehessen.

- Kígyóval nem jó játékba kerülni.

- Kígyót melenget a keblén.

---

2. Írjátok ki a Magyar szólások és közmondások című könyvből két kígyós közmondást, amely nem szerepel a feladatlapon!

---

3. Keressétek meg a Közmondástárban Akit egyszer a kígyó megcsípett, a gyíktól is fél!
Írjátok le két másik közmondást, amelynek a jelentése megegyezik ezzel! (Jele a szócikkben: R)

---

4. Keressétek a Magyar szólástárban három kutyás szólást, és írjátok is le a szólást és a jelentését!

---

5. Kössétek össze a szólást, közmondást a jelentésével! Nem használhattok semmilyen könyvet!

Kerüli, mint farkas a kutat.	ravaszkodik, hízeleg
Rókával bélelt.	fél tőle
Szemtelen, mint a tarka varjú.	tiszteletlen, pimasz
Felköti a nyulak bocskorát.	gyáva
Aligha nyúl nem volt az apád.	ravasz
Farkát csóválja mint a róka.	elfut

IV. csoport

1. Keressétek meg a Magyar szólások és közmondások című könyvben, mit jelentenek a következő szólások, és röviden írjátok is le!

- Úgy él, mint hal a szatyorban.

- Azt a halat tartják legszebbnek, mely a hálóból kiugrik.

- Se a hal úszását, se a nap forgását soha el nem felejtí.

- Halak mellett a béka is elkél.

- Megszokta a hal a vizet, ember a levegőt.

---

2. Keressétek meg a Színes szinonimatárban az éhes szót, és írjátok le két szólást, ami az éhes szóval rokon értelmű!

---

3. Keressétek meg a Közmondástárban Halat szálka nélkül, embert hiba nélkül nem lehet találni! Írjátok le két másik közmondást, amelynek a jelentése megegyezik ezzel! (Jele a szócikkben: R)

---

4. Keressétek a Magyar szólástárban három kutyás szólást, és írjátok is le a szólást és a jelentését!

---

5. Kössétek össze a szólást, közmondást a jelentésével! Nem használhattok semmilyen könyvet!

Kerüli, mint farkas a kutat.	ravaszkodik, hízeleg
Rókával bélelt.	fél tőle
Szemtelen, mint a tarka varjú.	tiszteletlen, pimasz
Felköti a nyulak bocskorát.	gyáva
Aligha nyúl nem volt az apád.	ravasz
Farkát csóválja mint a róka.	elfut

Az 5. évfolyamon az anyanyelvi órán nagyon fontos és nehéz tananyag a hangalak és jelentés kapcsolatának a megtanítása. Ezt a témakört is felhasználok a kézikönyvek használatának tanításához. Itt már figyelniük kell a szócikkek felépítésére, arra, hogy melyik szótárnak mi a feladata, melyiket mikor használjuk. Tudniuk kell azt is, hogy a szótárakban található jelek mit jelentenek. Ezen kívül elkezdjük szépen lassan a katalógushoz, a hivatkozásokhoz szükséges ismeretek megtanulását. A könyv adatainak leírása szolgálja ezt a célt. Most is az óra elején megbeszéljük az ismereteket, a könyv adataihoz kapcsolódó tudnivalók felkerülnek a táblára is. Mind a négy csoport ugyanazokat a könyveket használja, csak mást keres bennük. A tanulók a füzetükbe dolgoznak.

1. Keressétek meg a Magyar értelmező kéziszótárban a delta és a nyár szavakat! Állapítsátok meg, milyen különbségek vannak a szócikkek között! Melyik lehet azonos alakú, és melyik többjelentésű szó?

2. Keressétek meg a Magyar szinonimaszótárban a hamis és a nevet szavak rokon értelmű szavait, és írjátok le a füzetbe!
3. Írjátok le a Magyar szókincstár adatait, majd keressétek meg a dombtető szót, és írjátok le egy szinonimát és egy ellentétes jelentésű szót!
4. Írjátok le a Magyar etimológiai szótár adatait, és keressétek meg a fúl szót. Olvassátok el, melyik jelentésének mi az eredete!
5. Keressétek meg a Színes szinonimaszótárban a túloz szót, és írjátok le, milyen szólást lehet használni helyette!

A 6. évfolyamon ezt a tematikát folytatom, újabb kézikönyvek kerülnek a gyerekek kezébe. Ezek közül a legnehezebben használható számukra A magyar helyesírás szabályai. A tárgymutató használata igen komoly gondolkodást igényel.

1. Keressétek meg az Etimológiai szótárban a *friss* és a *gyalog* szó eredetét! Néhány szóval írjátok is le!

---

2. Keressétek meg a Nyelvművelő Kéziszótárban, mikor helyes a *hitves* és a *kihat* szó használata, írjátok is le!

---

3. Mit jelent a *fenológia* és a *habanera* szó? Megtudhatjátok az Idegen szavak és kifejezések szótárából.

---

4. Keressétek meg A magyar nyelvújítás szótárában hogyan keletkezett a *kanyar* és a *gondolatjel* szó?

5. Írjátok le a könyv adatait!

---

6. A tárgymutató segítségével keressétek meg A magyar helyesírás szabályai című könyvben, hogy hányadik szabály vonatkozik az *igekötős igék*, illetve a *márkanevek* helyesírására?

---

7. A Magyar helyesírási szótár segítségével ellenőrizétek, ha szükséges javítsátok a szavak helyesírását!

Emberiszabadságjogok _____
Fel-alájárkál _____
Közép-Ázsia _____
Megtébojodik _____
Paradicsomoskáposzta _____
Pó alföld _____
Sarkonfordul _____
Szenyvízelvezetés _____

6.-ban és 7.-ben is több órán keresztül foglalkozunk a katalóguscédulán található adatokkal, a szakjelzettel Kisebb csoportokban keresnek könyveket katalóguscédula alapján, helyeznek vissza könyveket a helyükre. Papír alapú katalógusunk nincs, nem is tudnánk hol elhelyezni, ezért 7.-ben és 8.-ban a számítógépes katalógusokat mutatom meg nekik szintén kis csoportokban. Természetesen a kis csoportokat minden esetben úgy kell elképzelni, hogy legalább az osztály fele a könyvtárban van, csak éppen más feladatot kapott.

Ebben a tanévben jutottunk el odáig, hogy a most következő feladatsort a 8. osztályosok gond nélkül meg tudták oldani. Ehhez kellett, hogy 2. osztályos koruktól rendszeresen járjanak könyvtári órákra, és kellett az, hogy két számítógépterminük legyen, és valamelyikbe én is bejussak a gyerekekkel.

A feladatlap célja az volt, hogy a leggyakrabban használt, a legkönnyebben használható katalógusokat használni tudják, felhívjam a figyelmet az elektronikus könyvtárra.

A TÁMOP keretében iskolánk állománya is számítógépre került, a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ honlapján keresztül elérhetővé vált, így a következő tanévtől a saját állományunkban való keresést is tanítani fogom.

A feladatlapon fél osztállyal érdemes egyszerre dolgozni, így nálunk minden gyerek külön számítógépen tevékenykedik. Az óra elején átismételjük az elektronikus könyvtárról, az interneten elérhető katalógusokban történő keresésről tanultakat.

1. Keressétek meg az interneten **József Attila Tiszta szívvel** című versét, és mentsétek le egy könyvtárhasználat nevű mappában WORD dokumentumként! Írjátok oda a hivatkozást is, hol találtátok meg!
2. Keressétek meg a www.mek.oszk.hu honlapon **Szabó Lőrinc Tücsökgzene** című kötetéből a **Síppal, hegedűvel** című verset, és az előbbi módon mentsétek el ugyanabba a mappába!

3. Keressétek meg a www.mek.oszk.hu honlapon a humán területek, kultúra irodalom/szépirodalom, népköltészet/határon túli magyar irodalom részen **Ady András: A még nem és a már nem késő kötetét**, és írjátok le, mikor és hol adták ki.
.....
4. A 3. feladatban megtalált kötetből mentsétek le a **Négysoros** című verset a szokásos módon!
5. Keressétek meg a www.mek.oszk.hu honlapon a társadalomtudományok/történelem, helytörténet/magyar történelem 1919-1945 részen a **Hadifoglyok írják** című könyvben a **Fogságbaesés Magyarországon** részt! Egy hadifogoly vallomását másoljátok is be a mappátokba!
6. Keressétek meg a www.oszk.hu honlapon a NEKTÁR katalógusban **Magyarország a második világháborúban** című könyveket! Hány találat van ezzel a címmel?
.....
7. A kapott listában nézzétek meg a 2009-ben és 2010-ben ezen a címen kiadott könyveket, írjátok le a szerzőik nevét!
.....
8. A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ honlapján (www.gvik.hu) nézzétek meg, milyen könyvek vannak a második világháborúról! A 7. feladat két könyve közül melyik van meg a városi könyvtárban? Írjátok le a szerző nevét és a szakjelzetet, amelynek alapján a polcon megtaláljátok!
.....
9. Keressétek meg a következő könyveket a városi könyvtár honlapján, írjátok le a szakjelzeteiket!:
- Lángoló világ, szakjelzet:
  - Ránki György: A második világháború története, szakjelzet:
  - A két nagy háború, szakjelzet:

Az általános lexikon, szaklexikon közötti különbség megtanítása általában legtöbbször valamelyik könyvtárban tartott szakórán történik. Ezeket az órákat is én tartom. Először egy, a római történelemhez kapcsolódó órát mutatok be. A történelem tanításánál nagyon fontos az életmódtörténet tanítása, ezért ez az óra az ókori rómaiak hétköznapijához kapcsolódik. A fénymásolt anyag az Útikalauz időutazóknak – ókori Róma című könyvből való. Sajnos ez a könyv is egy példányban van meg (az is a sajátom), ezért szükséges a fénymásolat. A tanulók a füzetükbe írják a válaszokat. Az adottságainkból következően itt is a páros munkát, illetve az erre épülő csoportmunkát részesítem előnyben. A 9. feladat megoldása, vagyis a könyvek visszahelyezése a polcra 5. osztályban még csak segítséggel sikerül. A feladatlap megoldása, megbeszélése két tanítási órát vesz igénybe.

1. **A római kor és a korai középkor** című könyv 13-14. oldalán olvassátok el az Ostia kikötőjéről és a nyilvános illemhelyekről szóló részt, és 2-3 mondatban írjátok is le!

2. **Az ókori Róma történelme** című könyv 48-49. oldala segítségével válaszoljatok a kérdésekre!
    - Mi az amfora?
    - Milyen árucikkeket rakodtak ki Ostiában?
    - Mi jellemzi a római hadihajókat?
  3. Írjátok le **Az ókori görögök és rómaiak élete** című könyv adatait!
  4. **Az ókori görögök és rómaiak élete** című könyv 111. oldalán olvassátok el, mit tudhatunk meg a rómaiak sportjáról! Néhány mondatban írjátok is le!
  5. A **Róma és a római világ története** című könyv 64-65. oldala alapján írjátok le, mivel szórakoztak a rómaiak!
  6. Írjátok le a **Gladiátorok** című könyv adatait!
  7. A **Gladiátorok** című könyv 40-41. oldalán olvassátok el a Hogyan folytak le a viadalok? Című részt, és 2-3 mondatban írjátok is le!
  8. A **100 állomás - - 100 kaland Gladiátorok** című könyv 40. oldalán olvassátok el a 81. részt, és válaszoljatok, mi a naumachia!
  9. Az asztalon lévő könyvet helyezték vissza a polcra a megfelelő helyre!
- .....
10. A **fénymásolt anyag** alapján válaszoljatok a kérdésekre!
    - a) **Öltözködés és divat:**
      - Milyen ruhákat hordanak a férfiak?
      - Milyen ruhákat hordanak a nők?
      - Mit olvastál a kozmetikumokról?
      - Mit olvastál az asszonyok hajviseletéről?
    - b) **Nevelés:**
      - Hogyan tanulnak a római gyerekek a tanórákon?
      - Hogyan készítik a rómaiak a papiruszt?
    - c) **Egy hét vidéken:**
      - A kép és a képaláírás alapján válaszoljatok, mi található egy családi birtokon?
    - d) **Bevásárlóturizmus:**
      - Hol található a színvonalas boltok Rómában?
      - Mit olvastál az üvegtárgyokról?
      - Miért drágák Rómában a könyvek?
    - e) **Napi bevásárlás:**
      - Mit hol lehet megvásárolni Rómában?
      - Mit olvastál az utcai pékség című részben?
    - f) **Fürdés:**
      - Miért járnak a rómaiak fürdőbe?
      - Mit és hogyan használnak szappan helyett?
      - Milyen sorrendben használták a rómaiak a különböző medencéket?
    - g) **Vacsora:**
      - Milyen illemszabályokat kellett betartani?
      - A menüből válassz ki 3-4 ételt, amit szívesen elfogyasztanál!
    - h) **Evés-ivás:**
      - Hol és mit esznek a rómaiak?

- Hogyan fűszerezik ételeiket?
- Mit olvastál a rómaiak kenyérééről?

g) **Szállás:**

- Olvasd el a Kiadó szoba című részt, hol érdemes megszállni Rómában!

Most már gyakorlattá vált, hogy a kötelező olvasmányok, a nagyobb lélegzetű irodalmi alkotások feldolgozását könyvtári foglalkozás előzi meg. Itt az alkotóról tudhatnak meg többet e gyerekek, vagy a mű keletkezéséről, vagy a mű helyszíneiről. A most olvasható feladatlap a Toldi feldolgozását előzi meg, Arany János életéről szól. Ennek a feladatlapnak a megoldása során a gyerekeknek ismét figyelniük kell a könyvek adataira, arra, mi a különbség a szaklexikon, általános lexikon, monográfia között. Megtapasztalhatják mikor melyik könyvet érdemes használni. A többféle könyv segítségével próbálunk 7. osztályban majd irodalomjegyzéket készíteni.

1. Az **Akadémiai kislexikon** segítségével válaszoljatok a kérdésekre!

- a) Mikor és hol született Arany János?
- b) Mikor és hol halt meg?
- c) Hol járt iskolába?
- d) Melyik volt az első pályadíjat nyert műve?
- e) Fordított-e Shakespeare –műveket?

2. Olvassátok el a **Forrásvidék** című könyvben a 8 – 10. oldalon kijelölt részt, és írjátok le 2-3 mondatban a legfontosabbakat!

---

3. Írjátok le a Petőfi és Arany levelezéséről szóló könyv adatait!

---

4. Keressetek ebben a könyvben egy Arany által Petőfinek írt verset, és írjátok le a címét!

---

5. Olvassátok el az **Így élt Arany János** című könyv 94 – 95. oldalán a kijelölt részt, és írjátok le 1-2 mondatban az olvasottakat!

---

6. Írjátok le a **Toldi-szótár** adatait!

---

7. Keressétek meg a Toldi-szótárban a méla, szik, égiháború szavakat, Írjátok le a jelentésüket 1-2 szóval!

méla:

szik:

égiháború:

8. Próbáljátok megfogalmazni, mi a jellemzője a Toldi-szótárnak!

---

9. Kapcsoljátok össze a fogalmat és a meghatározást!

általános lexikon

egy-egy híres ember életéről, munkásságáról szóló mű

monográfia

az ismereteket, rövid szócikkekben, betűrendben

tartalmazza

szaklexikon

egy-egy tudományág ismereteit tartalmazza betűrendben

10. Az órán használt könyvek közül írjátok példát!

monográfia

általános lexikon

1. Az Akadémiai kislexikon segítségével válaszoljatok a kérdésekre!

f) Mikor és hol született Arany János?

g) Mikor és hol halt meg?

h) Hol járt iskolába?

i) Melyik volt az első pályadíjat nyert műve?

j) Fordított-e Shakespeare –műveket?

2. Olvassátok el a Forrásvidék című könyvben a 8 – 10. oldalon kijelölt részt, és írjátok le 2-3 mondatban a legfontosabbakat!

---

3. Írjátok le a Petőfi és Arany levelezéséről szóló könyv adatait!

---

4. Keressetek ebben a könyvben egy Arany által Petőfinek írt verset, és írjátok le a címét!

---

5. Olvassátok el az Így élt Arany János című könyv 94 – 95. oldalán a kijelölt részt, és írjátok le 1-2 mondatban az olvasottakat!

---

6. Írjátok le a Toldi-szótár adatait!

---

7. Keressétek meg a Toldi-szótárban a méla, szik, égháború szavakat, Írjátok le a jelentésüket 1-2 szóval!

méla:

szik:

égháború:

8. Próbáljátok megfogalmazni, mi a jellemzője a Toldi-szótárnak!

---

9. Kapcsoljátok össze a fogalmat és a meghatározást!

általános lexikon

egy-egy híres ember életéről, munkásságáról szóló mű

monográfia

az ismereteket, rövid szócikkekben, betűrendben

tartalmazza

szaklexikon

egy-egy tudományág ismereteit tartalmazza betűrendben

11. Az órán használt könyvek közül írjatok példát!

monográfia

általános lexikon

Végezetül egy 4 osztályos környezetismeret feladatlapot szeretnék bemutatni. A Hazánk nagy tájai című tananyagrészt összefoglaló órájaként készült. Pontosan, részletesen csak két tanítási órában lehet megoldani. Célom egyértelműen a sok könyvűség volt. Az egyes csoportoknak hazánk egy vagy két nagy tájával kapcsolatosan kellett olvasniuk, keresniük. Most is együtt kellett dolgozniuk a csoport tagjainak, de a csoportalakítást a tanítónő kolléganőm végezte el a saját szempontjainak megfelelően. Kikötés volt: a csoportban mindenkinek minden feladattal készen kell lennie. Szívemnek nagyon kedves ez az óra, mert hazánk csodálatos értékeivel ismerkedhettek meg a gyerekek. A hazaszeretetre nevelés is szerepet kaphatott az órák során.

Alföld

1. Az Alföld két nagy városa Szeged és Debrecen. Gödöllőről először Szegedre utazunk. Térképetek segítségével írjatok le három településnevet, amit az 5. úton haladva érintünk!

2. Utunk során megnézhetjük a Kiskunsági Nemzeti Parkot, melynek Bugac a központja.

Válaszoljatok a nemzeti parkkal kapcsolatos kérdésekre!

- Keressétek meg a térképen Bugacot!

- A **Nemzeti parkjaink** című könyv alapján írjatok 3-3 növényt és állatot, amely itt él!

---

3. Megérkeztünk Szegedre. A **Barangolás hazai tájakon** című könyv alapján írjátok le a város nevezetességeit! Legalább ötöt!

.....
.....
.....

4. A sok utazásban megéheztünk, ugyanennek a könyvnek a segítségével döntsétek el, mit ehetünk, ha olyat szeretnénk, ami a városhoz kötődik!

.....
.....

5. Második utunk Debrecenbe vezet. Térképetek segítségével írjátok le három település nevét, amely Debrecenhez legközelebb van!

.....

6. Az Alföldön található a Hortobágyi Nemzeti Park is. A **Nemzeti parkjaink** című könyv alapján válaszoljatok a kérdésekre!

- Mire használták régen a halászok a kanalasgém csőrét! (26. o.)

.....

- Mutassátok be a Hortobágyi Nemzeti Park jelképét, a kilenclyukú hidat! Írjátok róla 2-3 mondatot!

.....
.....
.....

7. **Természeti szépségeink** című könyv alapján írjátok le, mi jellemzi a szikes pusztát, és milyen állatok, növények élnek ott!

.....
.....

Alpokalja, Kisalföld

1. A Kisalföld legnagyobb városa Győr. Melyik az a két nagyobb város, amelyet érinthetünk, ha Győrből Ausztriába akarunk utazni?

.....

2. Az Alpokalja talán legszebb része az Őrségi Nemzeti Park. Az **Értéktörző Magyarország** című könyv segítségével írjátok le, milyen állatok, növények találhatóak ezen a területen!

Állatok:.....

.....

Növények:

.....

3. A Kisalföldön található Pannonhalma, ahol az első bencés kolostor és az első magyar iskola felépült. A térkép alapján írjátok le, mely településekhez van közel!

.....

4. A pannonhalmi apátság épületegyüttesének talán legszebb része a könyvtár.

.....

A **Híres magyar könyvtárak** című könyv alapján válaszoljatok a kérdésekre!

- Milyen építészeti stílusú az ablak, a keresztfolyosó? (80. o.) .....
- Milyen építészeti stílusú a könyvtár nagyterme? (82. o.) .....
- Írjátok le öt régi könyvnek a címét vagy a témáját, amelyek megtalálhatók a könyvtárban!

.....
.....
.....

5. Elfáradtunk, megpihenünk Vas megyében Bükfürdőn. Térképek segítségével válaszoljatok, melyik nagyvároshoz van közel! .....

6. A **Dunántúl gyógyfürdői és fürdői** című könyv segítségével válaszoljatok a kérdésekre!

- Mikor találtak Bükön gyógyvizet? .....
- Fürdőkúraként milyen betegségekre javasolják a gyógyvizet?
.....
.....
- Ivókúraként milyen betegségekre javasolják a gyógyvizet?
.....

Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység

1. A terület talán legszebb része a Duna – Dráva Nemzeti Park. Keressétek meg a domborzati térképeteken, hol található!
2. **Otthonunk, Magyarország** című könyv 25. oldala segítségével válaszoljatok a kérdésekre!
  - Hol találtak a kutatók dinoszaurusz lábnyomokat ?
.....
  - Kb hány darab lábnyomot találtak?
  - Hol sikerült végül is kiállítaniuk a leleteket?
.....
4. Ugyanennek a könyvnek a 27. oldalán olvassátok el, honnan ered a busójárás! Három-négy mondatban írjátok is le!
.....
.....
.....

5. A **100 állomás – 100 kaland, Magyarország** című könyv 40-41. oldala alapján válaszoljatok a kérdésekre!

- Melyek a Balatonban található halak?
.....
  - Milyen állatok és növények élnek a Balaton környékén, illetve a Kis-Balatonban?
-

.....
.....
.....
- Melyek az északi és a déli part legjelentősebb települései? Segít a térkép!
.....
.....

5. Dél-Dunántúl legnagyobb és legrégebbi városa Pécs. Keressétek meg a térképen!

6. A **Magyar világörökség** című könyv segítségével íjátok le, milyen jeleneteket ábrázoltak az ókeresztény sírkamrákban! (124-127. oldal)
.....
.....

Északi-középhegység

1. A terület történelmi szempontból legérdekesebb városa Eger. Keresd meg a térképen, és írd le, ha Gödöllőről a hármaskút úton utazunk Egerbe, melyik városonál kell letérnünk a hármaskútról? .....

2. A **Barangolások hazai tájakon** című könyv alapján íjátok le a város öt nevezetességét!
.....
.....
.....

3. A városnézésben megéheztünk. Mit ehetünk? Megtaláljátok ugyanebben a könyvben. Ez az étel édes vagy sós?
.....

4. Ezen a területen van a Bükk Nemzeti Park. Az **Értéktérkép Magyarország** című könyv segítségével íjátok le, milyen állatok növények, természeti képződmények vannak itt!
.....
.....
.....

5. Ugyancsak Észak-Magyarországon van az Aggteleki Nemzeti Park. Az **Értéktérkép Magyarország** és **A világ ezer csodája** című könyvek alapján válaszoljatok a kérdésekre!

- Miért különleges a Baradla-barlang?
.....
.....

- Milyen mesterség él még most is errefelé?
.....

- Milyen állatok, növények élnek a nemzeti park területén?
.....
.....

6. Ugyanennek a két könyvnek az alapján íjátok le, miért érdekes Hollókő!
.....

Összefoglalás

A most bemutatott néhány feladatlap alapján talán látható, hogy megpróbálom a legjobbat kihozni a lehetőségeinkből. Ehhez a kollégáim többsége partner. A könyvtárhasználati tananyag teljes egészét nincs lehetőségem megtanítani, így válogatni kényszerülök. A továbblépés véleményem szerint két irányba történhet meg. Az egyik, azok a kollégáim is hozzák a tanítványaikat könyvtári órákra, akik eddig nem tették meg. A másik az internetes adatbázisok tanítása. Ez is csak az informatikatanárokkal együtt lehetséges, hiszen a könyvtárban egyetlen tanulói számítógép van.
